

Lokaal Scenario Atelier: Deelregio Alkmaar

Alkmaar (Schermerhorn)

Datum: 28 januari 2020

Locatie: Schermerhorn

Inleiding:

Dit is het verslag van de bijeenkomst in Schermerhoorn van de gemeente Alkmaar op 28 januari 2020. In deze bijeenkomst hebben inwoners verkend wat de mogelijke zoekgebieden zijn voor de opwek van grootschalige zon- en windenergie in Alkmaar als onderdeel van de deelregio Alkmaar. Dit is gedaan met behulp van scenario's en bouwstenen. De scenario's geven inzicht in de mogelijke keuzes en de effecten daarvan. De scenario's die zijn gebruikt, zijn: (1) Landschappelijke kenmerken als troef, (2) Energielandschap 2.0, (3) Lokale kracht.

De scenario's zijn gemaakt door de gemeente, samen met onder meer de provincie, waterschappen, natuur- en milieuorganisaties, energiecoöperaties, bedrijfsleven en de netbeheerder. Ze zijn een middel om met elkaar het gesprek aan te gaan.

Een bouwsteen bestaat uit een bepaalde techniek van energieopwekking (bijv. windmolens), op een plek (bijv. agrarische grond), onder een bepaalde conditie (bijv. langs de snelweg). De bouwsteen heet dan "windmolen op agrarische grond langs de snelweg".

De deelnemers hebben gepraat over de scenario's en welke bouwstenen hun voorkeur hebben. Per scenario hebben ze op de kaart van de gemeente aangegeven waar de bouwstenen kunnen komen en waar zeker niet.

In totaal hebben circa 40 mensen deelgenomen aan de bijeenkomst. De samenstelling van de groep was als volgt: veelal bewoners, een aantal raadsleden en een vertegenwoordiger van de provincie. Het gesprek met de deelnemers is in 2 groepen gevoerd.

Vervolg

De opbrengsten van de lokale bijeenkomsten van de 18 gemeenten in de energieregio Noord-Holland Noord worden verwerkt op een kaart. Hierop wordt aangegeven wat de mogelijke zoekgebieden zijn voor duurzame energieopwekking. Deze kaart vormt de basis van de concept-RES. De concept-RES wordt voor vaststelling aangeboden aan het College van Burgemeester en Wethouders. Na vrijgave door het College worden raadsleden gevraagd naar hun wensen en bedenkingen bij de concept-RES. Ook de deelnemers aan de regionale en lokale bijeenkomsten krijgen de concept-RES toegestuurd en daarmee de mogelijkheid om hun mening te geven.

De concept-RES wordt besproken in regionale en lokale raadsbijeenkomsten, Statenbijeenkomsten en overleggen van de Algemeen Besturen van de waterschappen. Daarnaast zal in mei '20 een regiobreed Noord-Holland overleg worden georganiseerd waarin alle raadsleden, collegeleden, bestuurders, Statenleden, leden van de dagelijks en algemeen besturen van de waterschappen binnen de regio met elkaar in gesprek kunnen gaan.

De concept-RES wordt met alle wensen, bedenkingen en meningen van deelnemers voor doorrekening aangeboden aan het Nationaal Programma RES en het Planbureau voor de Leefomgeving. Als de energieregio groen licht heeft gekregen, wordt per zoekgebied onderzocht wat een concrete plek voor zonneweides en/of windmolens zou kunnen zijn. Hierbij worden inwoners en andere belanghebbenden nadrukkelijk betrokken.

Inhoud

Beschrijving van de scenario's:	3
1. Bevindingen groep 1	4
1.1 Kansen, aandacht-en discussiepunten:.....	4
1.2 Gesprek over de scenario's en bouwstenen:.....	5
1.3 Scenario banner:	6
2. Bevindingen groep 2	8
2.1 Kansen, aandacht-en discussiepunten:.....	8
2.2 Gesprek over de scenario's en bouwstenen:.....	9
2.3 Scenario banner	10

Beschrijving van de scenario's:

Specifiek voor de deelregio Alkmaar zijn drie scenario's opgesteld, namelijk: (1) Landschappelijke kenmerken als troef, (2) Energielandschap 2.0 en (3) Lokale kracht.

Het scenario **Landschappelijke kenmerken als troef** richt zich op het behouden ofwel versterken van de diversiteit in het landschap. De belangrijkste uitgangspunten:

- De energietransitie volgt de maat van het landschap en sluit aan bij landschappelijke kenmerken.
- Zonne- en windenergie is ingepast in een beperkt aantal gebieden.
- De energietransitie wordt gezien als een kans om de biodiversiteit in gebieden waar deze nu laag is te vergroten, onder andere door zonneparken te combineren met natuurontwikkeling.

Het scenario **Energielandschap 2.0** focust op het opwekken van een grote hoeveelheid energie als regio, voor eigen verbruik en export. De belangrijkste uitgangspunten:

- Met lokale eigenaarschap wordt op kleine schaal energie geleverd voor de lokale vraag en op regionale schaal wordt grootschalig elektriciteit opgewekt voor de export.
- Het agrarische gebruik in het productielandschap transformeert naar “wind- en zonneboeren”.
- Het stedelijk landschap wordt volledig benut door daken, gevels en parkeerplaatsen in te zetten voor elektriciteitsopwekking.
- In het energielandschap is er ruimte voor ontwikkeling en innovatie.

In het scenario **Lokale kracht** staat coöperatieve opwekking en lokaal eigendom centraal. De uitgangspunten:

- De opwekking landt dicht bij de mensen en is zichtbaar.
- De baten en winst van energieopwekking vloeien terug naar de lokale gemeenschap.
- Door middel van een fonds en in samenwerking met de gemeente worden lokale doelen nagejaagd, zoals investeren in infrastructuur, de natuur en lokale verenigingen.

1. Bevindingen groep 1

1.1 Kansen, aandacht-en discussiepunten:

In de onderstaande beschrijving van de bijeenkomst geven we de punten aan die zijn genoemd. Dit betekent niet dat deze aandachtspunten door alle deelnemers zijn onderschreven.

Kansrijke locaties voor zonnepanelen/ windturbines:

- De noordelijke zijde van de Schermer (ten zuiden van de Noordertocht) wordt genoemd als kansrijke locatie voor windenergie (*NB: er is daar een aantal boeren actief met een initiatief voor windmolens. Zij brengen deze locatie om deze reden in).*

Opmerkingen m.b.t. de rol van bewoners in de transitie:

- Deelnemers willen goed op de hoogte worden gehouden.
- Er is maar een klein deel van de bewoners aanwezig: waarom geen web-enquête om het aantal bereikte inwoners te vergroten?

Regelgeving en beleid:

- Er wordt erg gehecht aan het behouden van de 600-meter grens in het huidige provinciale beleid. De onderbouwing is als volgt: het woonrecht gaat voor op het recht voor hernieuwbare energieopwekking.
- Oproep om vergunningen voor grote energieverbruikers te beperken (dan kan opwek omlaag).
- Moedig mensen aan tot het besparen van energie.

Ruimtelijke voorkeuren

- Plant bomen rondom windmolens om het landschap te verfriaaien.
- Behoud bestaande stiltegebieden.
- Omkeerbaarheid: zorg dat locaties voor wind en zon later weer ingezet kunnen worden voor landbouw.

Techniek en innovatie:

- Gebruik energie uit water (getijde-energie).
- Wek stroom op met de historische windmolens.

1.2 Gesprek over de scenario's en bouwstenen:

Gesprek over de scenario's:

Er is door de deelnemers alleen gestickerd vanuit het scenario 'Landschappelijke kenmerken als troef'. In de plenaire terugkoppeling is dit kort besproken: de wens is om uit te gaan van de huidige waarden van het landschap.

Gesprek over de bouwstenen:

Over bouwstenen met overwegend groene stickers:

- Er is een grote voorkeur voor **zon op daken, parkeerplaatsen en geluidschermen**
  - Dat is efficiënt, bijna onzichtbaar, geeft weinig overlast en geeft geen aantasting van natuurwaarden en landbouwgebied.
- **Zon en wind op bedrijventerreinen**
  - Niet langs bedrijventerreinen, maar op het terrein.
  - Reden: Daar wonen geen mensen en het gebied is al industrieel van aard. Waar de natuur al weg is mag zonne- en windenergie. Maar behoud de natuur! (NB: het agrarisch landschap wordt in dit geval gezien als natuur)
- **Repoweren van bestaande windmolens**
  - Gestickerd vanuit het idee om historische windmolens te voorzien van een generator.

Over gemixte bouwstenen:

- **Windenergie op agrarische grond langs waterwegen, wind in droogmakerijen, in de schermer**
  - Niet: Geen voorkeur voor wind in de Schermer, open landschap moeten we openhouden.
  - Wel: Windmolens zijn van oudsher onderdeel van de Schermer, zo is deze ontstaan. Dit geeft ook een connectie met de windmolens om energie op te wekken.
  - Voorwaarde: Lijnopstellingen zijn minder storend dan clusters.
  - Mogelijke locatie: Mogelijk noordelijk deel van de Schermer (onder de Noordertocht).

Over bouwstenen met overwegend oranje stickers:

- **Zon op agrarische gronden.**
  - Niet: Er worden diverse redenen genoemd: planten verbouwen zorgt al voor CO₂ opslag. Ook is het zonde om zon op goede landbouwgrond te plaatsen, leg eerst de daken vol. Aanvullend hierop wordt genoemd dat het een aantasting is van het agrarisch potentieel: als er 20 jaar zonnepanelen op het land staan, dan gaat de grond 'dood' en kun je niet meer boeren.
  - Belangrijke randvoorwaarde, als we het wel doen: gebruik van landbouwgrond moet reversibel zijn, want de kwaliteit van de grond moet behouden blijven.

- **Wind rondom dorpskernen.** Want als windturbines geplaatst worden, dan liever midden in de polder. De afstand rondom woningen moet ruim bemeten zijn.
- **Innovatieve stickers: zon op gevel en fietspaden.** Dit wordt niet als rendabel gezien op dit moment, en levert ook weinig op. Mits het rendabel is kunnen deze bouwstenen worden toegevoegd. Voor zon in fietspad wordt specifiek genoemd de angst voor aantasting van de natuur.

Over bouwstenen zonder stickers:

- **Zon op dijken.** Ondanks geen stickers, werd toch genoemd: *“de dijken zijn kwetsbaar. Het Hoogheemraadschap staat niet eens toe dat er een boompje op komt, laat staan zonnepanelen.”*

1.3 Scenario banner:

SCENARIO 1: Landschappelijke kenmerken als troef					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op grote daken		4	0		
Zon op agrarische gronden:	Ingepast in polderlandschap			X	
	Ingepast in strandwallen			X	
	Op verzilde gronden	0	1		
	Bij bodemdaling			X	
Zon op parkeerplaatsen		1	0		
Zon op asfalt	Op fietspaden	0	1		
Wind					
Zoekgebied wind:	Langs waterwegen	1	1		
	Op droogmakerij	2	3		

SCENARIO 2: Energielandschap 2.0					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op agrarische grond:	Een groot veld in de Schermerpolder	0	3		
	Langs infrastructuur in clusters			X	
	Op veenpolderlandschap			X	
	Buffer rondom bedrijfsterreinen	1	0		
	Transformatie van glastuinbouwgebied			X	
Zon op grote daken		2	0		
Zon op kassen	Transformatie huidige functie			X	
Zon op parkeerplaatsen				X	
Zon langs dijken				X	
Zon op water		0	2		
Zon op geluidschermen	Noord-Zuid/ Oost-West			X	

Zon op gevels		1	1	
Zon op asfalt		1	0	
Wind				
Zoekgebied wind:	In duingebied	0	1	
	Langs dijken			X
	Op agrarische gronden in de Schermerpolder	1	3	
	Langs infrastructuur	1	0	
	Langs N-Wegen			
	In glastuinbouwgebied			
Repoweren bestaande windturbines		1	0	

SCENARIO 3: Lokale kracht				
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon				
Zon op dak		4	0	
Zon op agrarische gronden:	Rond stads- en dorpsranden	0	1	
	Langs spoorwegen			x
	Langs bedrijfsterreinen	0	1	
	Langs wegen			X
Zon op water		0	1	
Zon op parkeerplaatsen		3	0	
Zon op geluidschermen	Noord-Zuid/ Oost-West	2	0	
Zon op gevels		1	0	
Wind				
Zoekgebied wind:	Rondom bebouwd gebied	0	2	
	Rondom bedrijfsterreinen	2	0	
	Langs snelwegen			X
Repoweren bestaande windturbines				X

2. Bevindingen groep 2

2.1 Kansen, aandacht-en discussiepunten:

In de onderstaande beschrijving van de bijeenkomst geven we de punten aan die zijn genoemd. Dit betekent niet dat deze aandachtspunten door alle deelnemers zijn onderschreven.

Kansrijke locaties voor zonnepanelen/ windturbines:

- De renovatie van de N243 wordt gezien als koppelkans om aan de slag te gaan met zon in fietspaden (bijvoorbeeld middels een pilot). Ook een dak van zonnepanelen boven de fietssnelweg wordt als optie aangedragen.

Locaties die onwenselijk zijn:

- De stiltegebieden, o.a. Eilandspolder behouden.
- Alkmaar heeft de Schermer beloofd het polderlandschap open te laten, samen met de Beemster (bestemmingsplan 2014, UNESCO). Dit willen we zo behouden.
- Ontzie kostbare agrarische grond van zonnepanelen. Begroeiing op het land bindt CO₂

Beleid en regelgeving

- Geef kernen de kans en ondersteuning om zelf met plannen en initiatieven te komen
- Men zou moeten stemmen per hectare (stad ↔ platteland); i.p.v. per inwoner.
- De industrie 'grote dozen' verplicht uitrusten met zonnepanelen.

Techniek en innovatie:

- Wind op zee als alternatief.
- Gebruik het aardgasnet voor verspreiding van lokaal opgewekt waterstofgas.

Divers:

- Zon op veenweidegebied kan samengaan met het verhogen van de grondwaterstand en CO₂-uitstoot tegengaan.
- Landbouw blijft nodig (naast energietransitie).
- Biologische landbouw heeft meer ruimte nodig dan andere vormen van landbouw. Houd daar met de zoeklocaties voor duurzame energieopwekking rekening mee.

2.2 Gesprek over de scenario's en bouwstenen:

Gesprek over de scenario's:

In deze groep is vooral vanuit het scenario 'Lokale Kracht' naar de mogelijkheden gekeken voor opwek van hernieuwbare energie. Vanuit dit scenario zijn de meeste blauwe stickers geplakt. Vanuit andere scenario's zijn geen stickers geplakt. Niet alle groepen plakten een sticker. Het scenario 'Lokale kracht' spreekt aan, omdat bewoners eigenaar zijn van opwekmogelijkheden van duurzame energie en daar financieel voordeel van hebben.

Gesprek over de bouwstenen:

Over bouwstenen met overwegend groene stickers:

- **Zon op grote daken**, daar is eigenlijk iedereen het wel mee eens (heeft veruit de meeste stickers). Er is veel potentie, namelijk veel grote stallen in de gemeente waarvan de daken vol gelegd kunnen worden.
- **Zon langs bedrijfsterreinen.**
- **Windturbines langs snelwegen in lijnopstelling.**
- Deelnemers staan open voor **zon op fietspaden.**

Over gemixte bouwstenen:

- **Windturbines op bedrijfsterreinen.** Over het algemeen gaat de voorkeur uit naar bouwstenen op/rondom bedrijfsterreinen (in plaats van op agrarische grond of bijv. in het duingebied). Toch lijkt hier de voorkeur uit te gaan naar zonnepanelen i.p.v. wind.
- **Zon in veenpolderlandschap.** Hier wordt de opmerking gemaakt dat het waterpeil omhoog moet, waardoor de CO₂-uitstoot van bodemdaling tegen wordt gegaan. Dit zou dus voor een win-winsituatie kunnen zorgen. Mogelijk zou dit ook insecten aan kunnen trekken. Niet iedereen is het hiermee eens, omdat gehecht wordt aan het veenweidelandschap.
- **Wind in de Schermerpolder in lijnopstelling.** Wind lijkt voorkeur te hebben boven zon, omdat er dan nog landbouwactiviteiten plaats kunnen vinden. Maar ook hier zien we oranje stickers.

Over bouwstenen met overwegend oranje stickers:

- Veruit de meeste weerstand ontstaat bij **zon op agrarische gronden**, vooral omdat dit de landbouwproductie tegengaat. Ook wordt genoemd: "agrarische grond is nodig om CO₂ te binden"
- **Wind langs spoorwegen:** "juist niet want die gaan door het groen"
- Duinlandschap moet onaangetast blijven: geen **zon op dijken en wind in de duinen**

2.3 Scenario banner

SCENARIO 1: Landschappelijke kenmerken als troef					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op grote daken		4	0		
Zon op agrarische gronden:	Ingepast in polderlandschap			X	
	Ingepast in strandwallen			X	
	Op verzilte gronden	0	1		
	Bij bodemdaling			X	
Zon op parkeerplaatsen				X	
Zon op asfalt	Op fietspaden	1	0		
Wind					
Zoekgebied wind:	Langs waterwegen	1	0		
	Op droogmakerij	0	1		

SCENARIO 2: Energielandschap 2.0					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op agrarische grond:	Een groot veld in de Schermerpolder	0	3		
	Langs infrastructuur in clusters			X	
	Op veenpolderlandschap	1	2		
	Buffer rondom bedrijfsterreinen	1	0		
	Transformatie van glastuinbouwgebied			X	
Zon op grote daken				X	
Zon op kassen	Transformatie huidige functie	1	0		
Zon op parkeerplaatsen		1	0		
Zon langs dijken		0	1		
Zon op water				X	
Zon op geluidschermen	Noord-Zuid/ Oost-West	1	0		
Zon op gevels				X	
Zon op asfalt				X	
Wind					
Zoekgebied wind:	In duingebied	0	2		
	Langs dijken	0	1		
	Op agrarische gronden in de Schermerpolder	1	1		
	Langs infrastructuur			X	
	Langs N-Wegen			X	
	In glastuinbouwgebied			X	
Repoweren bestaande windturbines				X	

SCENARIO 3: Lokale kracht

Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon				
Zon op dak		2	0	
Zon op agrarische gronden:	Rond stads- en dorpsranden	0	1	
	Langs spoorwegen	0	1	
	Langs bedrijfsterreinen	1	0	
	Langs wegen			X
Zon op water		0	1	
Zon op parkeerplaatsen		0	1	
Zon op geluidschermen	Noord-Zuid/ Oost-West			X
Zon op gevels				X
Wind				
Zoekgebied wind:	Rondom bebouwd gebied	0	2	
	Rondom bedrijfsterreinen	1	1	
	Langs snelwegen	1	0	
Repoweren bestaande windturbines				X